

**Річний
звіт**

2015

Публічне акціонерне товариство
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ДЕПОЗИТАРІЙ
УКРАЇНИ»

ЗМІСТ

Основні результати	3
Депозитарна діяльність	4
Технологічна платформа	16
Здійснення функцій уповноваженого на зберігання	19
Кодифікація цінних паперів	25
Міжнародна діяльність та кореспондентські відносини	26
Стандартизація у депозитарній системі України	30
Основні зміни до законодавчих та нормативних-правових актів	32
Фінансова звітність	33
Стратегічні напрямки діяльності на 2016-2017 роки	34

Основні результати діяльності Центрального депозитарію

Показники/ <i>Indicators</i>	01.01.2015	01.01.2016
Зберігання активів/ <i>Assets under custody</i>		
Обсяг депозитарних активів, млн грн. <i>Value of depository assets, UAH, million</i>	1 107 023	1 199 467
Кількість випусків цінних паперів, які знаходяться на обслуговуванні в Центральному депозитарії, шт. <i>Number of securities issues serviced by CSD</i>	12 773	12 477
Загальна номінальна вартість знерухомлених цінних паперів відповідно до свідоцтв про знерухомлення іменних цінних паперів, які тимчасово зберігаються в Центральному депозитарії, млн грн. <i>Total nominal value of immobilized securities according to registered securities immobilization certificates temporary safekept by CSD, UAH, million</i>	10 790	10 413
Клієнтська база/ <i>Customers</i>		
Кількість рахунків у цінних паперах, відкритих емітентам <i>Number of securities accounts opened for issuers</i>	10 705	10 610
Кількість рахунків у цінних паперах, відкритих депозитарним установам* <i>Number of securities accounts opened for custodians</i>	308	286
Кількість рахунків у цінних паперах, відкритих депозитаріям-кореспондентам <i>Number of securities accounts opened for correspondent depositories</i>	1	1

* - з врахуванням рахунків депозитарних установ, яким анульовано ліцензію на провадження депозитарної діяльності та які не передали бази даних, архіви баз даних та документи Центральному депозитарію на відповідальне зберігання.

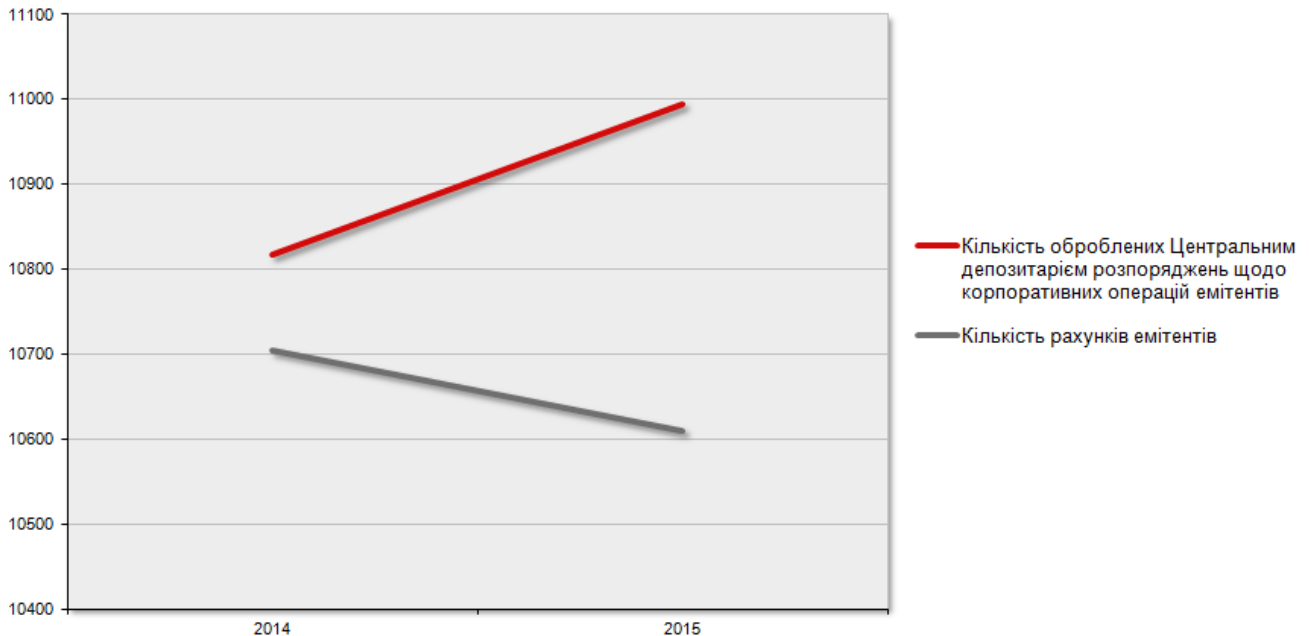
Депозитарна діяльність

Відповідно до Закону України «Про депозитарну систему України» (далі - Закон) до виключної компетенції Центрального депозитарію належать:

- зарахування цінних паперів (крім цінних паперів, віднесених до компетенції Національного банку України) у систему депозитарного обліку, їх облік та зберігання, а також списання цінних паперів у зв'язку з їх погашенням та/або анулюванням;
- ведення обліку зобов'язань емітента за цінними паперами власних випусків (крім цінних паперів, віднесених до компетенції Національного банку України) стосовно кожного випуску цінних паперів на підставі депонування глобального сертифіката та/або тимчасового глобального сертифіката;
- зберігання глобальних сертифікатів та тимчасових глобальних сертифікатів (крім глобальних сертифікатів та тимчасових глобальних сертифікатів випусків цінних паперів, віднесених до компетенції Національного банку України);
- здійснення нумерації (кодифікації) цінних паперів відповідно до міжнародних норм, ведення реєстру кодів цінних паперів (міжнародних ідентифікаційних номерів цінних паперів);
- складення реєстрів власників іменних цінних паперів (крім цінних паперів, віднесених до компетенції Національного банку України);
- зберігання інформації про осіб, визначених на надання емітенту реєстру власників іменних цінних паперів;
- отримання доходів та інших виплат за операціями емітентів (у тому числі тих, що розміщені та обертаються за межами України) на рахунок Центрального депозитарію, відкритий у Розрахунковому центрі, для їх подальшого переказу отримувачам;
- відкриття та ведення рахунків у цінних паперах емітентів, Національного банку України, депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів, клірингових установ та Розрахункового центру;
- ведення рахунка в цінних паперах депозитарної установи, що припинила свою депозитарну діяльність або якій анульовано відповідну ліцензію за правопорушення на ринку цінних паперів чи в іншому визначеному Комісією випадку, а також відповідальне зберігання документів, баз даних, копій баз даних, архівів баз даних депозитарної установи, інформації про тих її депонентів, що в установленому порядку не закрили свої рахунки в цінних паперах, та цінних паперів, які обліковувалися на їх рахунках, та подання інформації про стан таких рахунків згідно із законодавством;
- встановлення єдиних уніфікованих правил (стандартів) відображення та передачі інформації щодо обліку та обігу цінних паперів, обслуговування корпоративних дій емітентів та іншої інформації, яка вноситься до системи депозитарного обліку;
- впровадження міжнародних стандартів з питань провадження депозитарної діяльності;
- здійснення контролю за клієнтами в частині провадження ними депозитарної діяльності в порядку та межах, установлених Законом.

Протягом 2015 року спостерігалась тенденція зменшення кількості клієнтів та операцій, які обслуговуються Центральним депозитарієм. Ця тенденція обумовлена такими факторами, як зменшення клієнтської бази та зниження активності учасників фондового ринку, а також загальною суспільно-політичною та економічною ситуацією в Україні.

Продовжується зменшення кількості акціонерних товариств внаслідок реорганізації або ліквідації. В той же час, зростає активність акціонерних товариств, які залишаються на ринку. Так, кількість оброблених Центральним депозитарієм розпоряджень емітентів щодо проведення їх корпоративних операцій у порівнянні з 2014 роком збільшилась. З урахуванням зменшення кількості рахунків емітентів можна сказати, що наявна позитивна динаміка у активізації роботи емітентів.

Протягом 2015 року в Центральному депозитарії було відкрито **157** рахунків у цінних паперах емітентам. Закрито протягом року - 227 рахунків.

Загальна кількість рахунків у цінних паперах емітентів на кінець 2015 року склала **10 610**.

В 2015 році відкрито рахунки **3** депозитарним установам, та на кінець року клієнтами Центрального депозитарію є **286** депозитарних установ. Протягом 2015 року **48** депозитарним установам Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку анульовано ліцензії на провадження депозитарної діяльності. З метою створення лояльних умов щодо процедури пов'язаної з припиненням діяльності до таких депозитарних установ Центральним депозитарієм застосовується понижений тариф, у розмірі 1грн. **6** депозитарним установам, зареєстрованим на території проведення антитерористичної операції, рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) від 11.11.14 №1511 було заборонено виконувати функції депозитарних установ, що, зокрема, вплинуло на зальну тенденцію зменшення кількості операцій та, як наслідок зменшення доходів. **8** депозитарних установ, зареєстрованих на території АР Крим та м. Севастополя, не працюють.

Протягом року Центральним депозитарієм було виконано:

- **4 976** адміністративних операцій по рахунках клієнтів внаслідок внесення змін до реквізитів юридичних осіб;
- засвідчено звітів про розміщення/погашення цінних паперів випусків емітентів та надано інших інформаційних довідок, передбачених чинним законодавством, у кількості **1 428**.

Об'єм депозитарних активів збільшився більш ніж на 8 %

За звітний період депозитарні активи Центрального депозитарію збільшилися більш ніж на **92 444 млн грн., що складає майже 8,4%** порівняно з минулим періодом. Станом на 01.01.2016 цей показник становить майже **1 199 467 млн грн.** Обсяг цінних паперів, розміщених за межами України, які знаходяться на обслуговуванні в Центральному депозитарії, збільшився більш ніж вдвічі та станом на кінець 2015 року склав понад **1 400 млн грн.**

Обсяг цінних паперів, розміщених за межами України, що обліковуються на кореспондентському рахунку Центрального депозитарію в депозитарії іноземної держави/міжнародній депозитарно-кліринговій установі у перерахунку на гривневій еквівалент збільшився більш ніж вдвічі та станом на 31.12.2015 року склав близько **1 400 млн. грн.** Кількість випусків – 15.

В рамках процедури реструктуризації облігацій зовнішньої державної позики було проведено відповідні операції щодо забезпечення власників можливістю обміну облігацій зовнішньої державної позики.

Також у 2015 році вперше було здійснено операцію розблокування цінних паперів іноземного емітента, як таких, що допущені до обігу на території України, після отримання Центральним депозитарієм рішення НКЦПФР про допуск цінних паперів іноземного емітента до обігу на території України та рішення про граничний обсяг (збільшення граничного обсягу) цінних паперів іноземного емітента, що допущені для обігу на території України.

Збільшення обсягу депозитарних активів, зокрема, зумовлено розміщенням додаткових емісій цілим рядом крупних банків-емітентів.

Кількість випусків цінних паперів, які знаходились на обслуговуванні в Центральному депозитарії станом на 01.01.2016, складає **12 477.** Крім того, станом на 01.01.2016 на обслуговуванні в Центральному депозитарії знаходились **15** випусків, що були розміщені за межами України.

Активи, що знаходяться на обслуговуванні в Центральному депозитарії (станом на 31.12.2015)

Цінні папери бездокументарної форми існування на обслуговуванні в Центральному депозитарії:

- **8 296** випусків **акцій** номінальною вартістю близько **766 990 млн грн.**
- **2 138** випусків **облігацій** підприємств (у тому числі номінованих в іноземній валюті) номінальною вартістю близько **140 018 млн грн.**
- **1 119** випусків **інвестиційних сертифікатів** номінальною вартістю близько **280 305 млн грн.**
- **42** випуски **опціонних сертифікатів** номінальною вартістю близько **9 млн грн.**
- **4** випуски **сертифікатів фондів операцій з нерухомістю** приблизною номінальною вартістю **227 млн грн.**
- інші цінні папери бездокументарної форми існування.

Протягом 2015 року різко зменшилась кількість випусків цінних паперів, щодо яких, зокрема, можуть укладатись угоди, а саме:

- анульовано 448 випусків внаслідок скасування НКЦПФР їх реєстрації;
- 133 випуски цінних паперів погашено відповідно до розпоряджень емітентів (у тому числі достроково);
- 966 (більше 8% від загальної кількості випусків, що знаходяться на обслуговуванні в ЦД) випусків цінних паперів емітентів заблоковано за рішеннями та розпорядженнями НКЦПФР. Станом на кінець 2015 НКЦПФР

зупинено торгівлю на будь-якій фондовій біржі на визначений термін цінними паперами 99 випусків.

Це суттєво вплинуло на зниження обсягів операцій та доходів Центрального депозитарію від основної діяльності.

Крім цього, зниження активності клієнтів було зумовлено наступним:

- 642 емітентам (близько 7% від загальної кількості), зареєстрованим на території АР Крим та в м.Севастополь, рішенням НКЦПФР від 13.03.15 №344 частково заборонено здійснювати корпоративні операції;
- в зв'язку зі змінами вимог законодавства для акціонерних товариств, протягом 2015 року спостерігалась тенденція щодо прийняття окремими товариствами рішень щодо зміни організаційно-правової форми з АТ на ТОВ, зокрема, ліквідацію;
- в зв'язку із політико-економічну ситуацію, що склалася в Україні протягом 2015 року, кількість підприємств, що стають новими клієнтами Центрального депозитарію незначна.

**Емітенти, які в 2015 році депонували глобальні сертифікати/тимчасові
глобальні сертифікати на суму більше 5 млрд грн.**

Найменування емітента	ЄДРПОУ-ЄДРІСІ	Загальна номінальна вартість	Вид цінних паперів
Публічне акціонерне товариство «НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	20077720	160 450 481 000,00	Акції
Публічне акціонерне товариство «Державний ощадний банк України»	00032129	29 901 320 000,00	Акції
Публічне акціонерне товариство «НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	20077720	29 700 000 000,00	Акції
Публічне акціонерне товариство «ВТБ БАНК»	14359319	25 315 733 124,00	Акції
Публічне акціонерне товариство «Державний експортно-імпорتنний банк України»	00032112	21 689 041 751,20	Акції
Публічне акціонерне товариство КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ПРИВАТБАНК»	14360570	21 256 468 800,00	Акції
Публічне акціонерне товариство «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»	00039002	20 000 000 000,00	Акції
Публічне акціонерне товариство «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк»	00039002	19 010 944 180,00	Акції
Публічне акціонерне товариство АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»	23697280	13 836 522 922,00	Акції
Венчурний закритий недиверсифікований пайовий інвестиційний фонд «Дивіденд А» Товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «Інститут портфельних інвестицій»	36470876-2331705	9 000 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
Венчурний закритий недиверсифікований пайовий інвестиційний фонд «Дивіденд плюс» Товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «Інститут портфельних інвестицій»	36470876-2331687	8 000 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
Публічне акціонерне товариство «Укрсоцбанк»	00039019	7 739 032 809,50	Акції
Венчурний закритий недиверсифікований пайовий інвестиційний фонд «Дивіденд» Товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «Інститут портфельних інвестицій»	36470876-2331348	7 000 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
Пайовий закритий недиверсифікований венчурний інвестиційний фонд «Девелопмент Агро» Товариства з обмеженою відповідальністю «Компанія з управління активами «Прогресивні інвестиційні стратегії»	38870645-23300271	6 000 000 000,00	Інвестиційні сертифікати
Публічне акціонерне товариство «БАНК «ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ»	09807856	5 388 410 000,00	Акції

Призначення кодів міждепозитарного обліку (кодів МДО)

Центральний депозитарій здійснює призначення кодів МДО для депозитарних установ і іноземним депозитарним установам та веде Реєстр кодів власників цінних паперів – нерезидентів.

Протягом 2015 року призначено **3** коди МДО депозитарним установам, станом на 31.12.2015 – призначено **465** кодів МДО депозитарним установам та іноземним депозитарним установам.

В 2015 році внесено **221** код до Реєстру індивідуальних ідентифікаційних кодів власників цінних паперів – нерезидентів. Станом на 31.12.2015 у Реєстрі зареєстровано **6 055** індивідуальних ідентифікаційних кодів власників цінних паперів – нерезидентів.

Розрахунки щодо цінних паперів

Національний депозитарій України як Центральний депозитарій здійснює обслуговування розрахунків за правочинами щодо цінних паперів за наступними технологіями:

- розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах, з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»
- розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовими біржами, з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати»
- розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах, без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати»
- розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, укладеними поза фондовими біржами, без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати»

Удосконалення технології розрахунків було одним із стратегічних напрямків розвитку сервісів Центрального депозитарію в звітному році. Так у 2015 році Центральним депозитарієм спільно з ПАТ «Розрахунковий центр» були розроблені та запроваджені у експлуатацію нові алгоритми з обслуговування операцій емітентів в рамках Договору про проведення розрахунків у цінних паперах за результатами клірингу. Зміни пов'язані переважно із впровадженням механізмів обслуговування вітчизняних емітентів та інвесторів, які дозволяють проводити гарантовані біржові та позабіржові розрахунки на умовах «поставка цінних паперів проти оплати» за такими операціями емітента, як розміщення, викуп та продаж викуплених цінних паперів.

Зокрема, враховуючи економічні умови та усвідомлюючи потреби учасників ринку, Центральний депозитарій здійснив відповідні технологічні доопрацювання та повністю готовий до обслуговування розміщення облігацій міжнародних фінансових організацій з дотриманням у розрахунках принципу «поставка цінних паперів проти оплати», яке заплановано на наступний рік.

Також удосконалення процесу інформаційного обміну між Центральним депозитарієм та депозитарними установами під час здійснення розрахунків щодо цінних паперів сприяло покращенню розрахункової дисципліни та мінімізувало випадки несвоєчасного завершення розрахунків за правочинами.

У 2015 році Центральний депозитарій здійснював розрахунки за правочинами на підставі інформації отриманої від Розрахункового центру та фондових бірж (в залежності від обраного алгоритму розрахунків).

Значна перевага за проведеними операціями належить розрахункам на

вторинному ринку за правочинами щодо цінних паперів укладеними на фондових біржах з обов'язковим 100% попереднім резервуванням цінних паперів з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати».

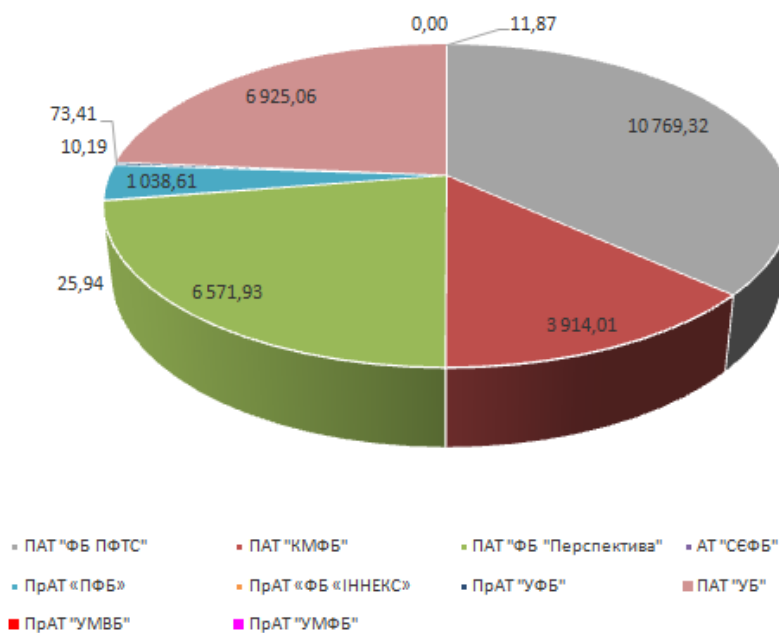
Протягом 2015 року Центральним депозитарієм було проведено розрахунки за **527 138*** правочинами щодо цінних паперів, вчиненими на 10 фондових біржах України з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати». Загальна сума правочинів, за якими були виконані розрахунки, становить **29 340, 34 млн грн***.

**Розрахунки за правочинами щодо цінних паперів,
вчиненими на вторинному ринку з дотриманням принципу
«поставка проти оплати»***

Біржа	Договори		Частка за сумою, %
	Кількість	Сума, млн грн.	
ПАТ «ФБ ПФТС»	72 452	10 769, 32	36,7
ПрАТ «ПФБ»	8 666	1 038, 61	3,54
ПАТ «Українська біржа»	409 926	6 925, 06	23,6
ПАТ «КМФБ»	14 550	3 914, 01	13,34
ПАТ «ФБ «Перспектива»	17 538	6 571, 93	22,4
ПрАТ «УФБ»	1 800	73, 41	0,25
ПрАТ «УМФБ»	370	11, 87	0,04
ПрАТ «ФБ «ІННЕКС»	722	10, 189	0,03
ПАТ «СЄФБ»	1 112	25, 94	0,09
ПрАТ «УМВБ»	2	0,0002	0
Усього	527138	29340,34	100,00%

* - за участю центрального контрагента

Розрахунки з DVP (вторинний ринок)

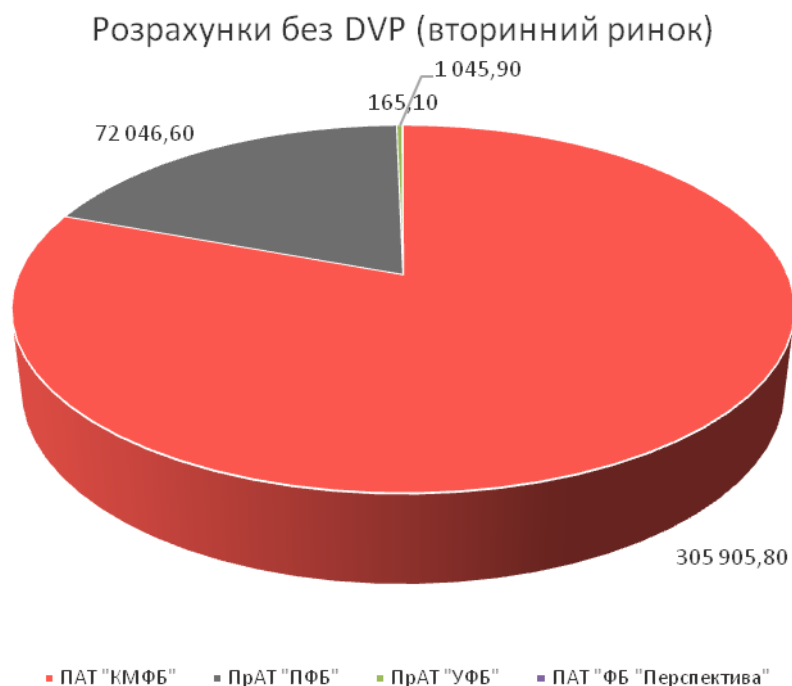

У 2015 році Центральним депозитарієм також здійснювались розрахунки за правочинами, укладеними поза фондовою біржею з дотриманням принципу «поставка цінних паперів проти оплати». Загальна сума таких правочинів становить **151,517 млн грн..**

У 2015 році Центральним депозитарієм, зокрема, здійснювались розрахунки за правочинами, укладеними на фондових біржах, виконання яких у випадках визначених законодавством, може здійснюватись без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати». Загальна сума правочинів, за якими були виконані розрахунки, становить **8 097,23 млн грн**. Нижче наведені дані із розподілом на вторинний та первинний ринки.

Розрахунки за правочинами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах без дотримання принципу «поставка цінних паперів проти оплати» (вторинний ринок) за 2015 рік

Біржа	Кількість, шт.	Сума, тис грн.	Частка за сумою, %
ПАТ "КМФБ"	10	305 905,80	80,68
ПрАТ "ПФБ"	11	72 046,60	19,00
ПрАТ "УФБ"	94	1 045,90	0,28
ПАТ "ФБ "Перспектива"	1	165,10	0,04
Усього	116	379 163,4	100,00%

Алгоритм здійснення біржового розміщення цінних паперів передбачає попереднє резервування цінних паперів для забезпечення розрахунків. Загалом протягом звітного періоду було проведено **550** операцій із біржового розміщення цінних паперів на 6 фондових біржах України на загальну суму **7 718,06 млн грн**.

Серед найбільших за номінальною вартістю розміщених цінних паперів:

- облігації ПрАТ «Газтек» - 1 400 000 000,00 грн;
- облігації ПрАТ «НАФТОГАЗВИДОБУВАННЯ» – 1 033 370 000,00 грн;
- акції «ПАТ «ВКФ» - 860 000 000,00 грн;

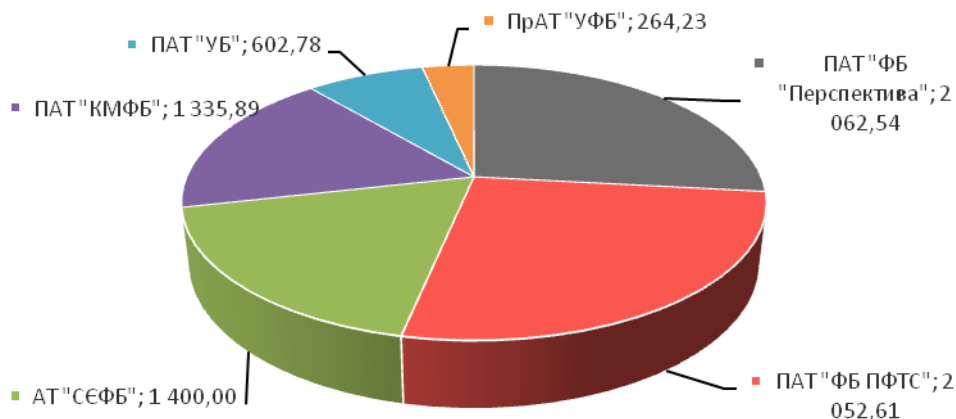
- облігації «ТОВ «ТРЦ ЛАВИНА» - 600 000 000,00;
- облігації «АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»- 582 315 339,5 грн;
- облігації «ТОВ «БУДСПЕЦСЕРВІС» - 560 935 030,00 грн;
- облігації ТОВ НВФ «СТРОМКОМПЛЕКТ» - 294 242 213,00 грн;
- облігації ПАТ «ФК «АГРОХОЛДІНГ ПОЛІССЯ» – 216 000 000,00 грн;
- облігації «ТОВ «СТОЛИЦЯ» - 215 040 000,00 грн;
- облігації «ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» - 200 000 000,00 грн.

Розподіл розрахунків за договорами при первинному розміщенні цінних паперів за фондовими біржами наведений у відповідній таблиці.

Розрахунки за договорами при первинному розміщенні цінних паперів

Біржа	Кількість, шт.	Сума, млн грн.
ПАТ "ФБ "Перспектива"	82	2 062,54
ПАТ "ФБ ПФТС"	42	2 052,61
АТ "СЄФБ"	20	1 400,00
ПАТ "КМФБ"	363	1 335,89
ПАТ "УБ"	40	602,78
ПрАТ "УФБ"	3	264,23
Усього	550	7718,06

Розрахунки при біржовому розміщенні цінних паперів

На кінець звітнього року лідерами за сумарною вартістю біржових правочинів, укладених на первинному ринку в 2015 році, залишаються ПАТ "ФБ "Перспектива" та ПАТ "ФБ ПФТС". За кількісними показниками укладених на первинному ринку контрактів та розміщених випусків у 2015 році стає ПАТ "КМФБ".

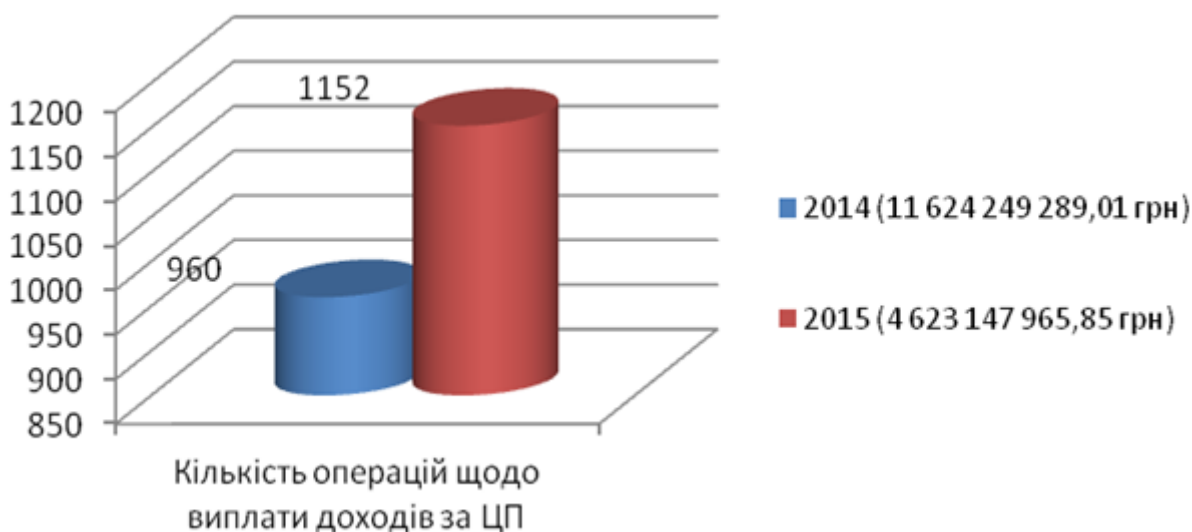
На вторинному ринку провідні позиції щодо сумарної вартості укладених правочинів, розрахунки за якими здійснив Центральний депозитарій, належать ПАТ «ФБ ПФТС», ПАТ «Українська біржа» та ПАТ "ФБ "Перспектива", за кількісним показником щодо укладених правочинів перша позиція традиційно залишається за ПАТ "Українська біржа".

Виплата доходів/сум погашення за цінними паперами

Відповідно до Закону України «Про депозитарну систему України» до виключної компетенції Центрального депозитарію належить, зокрема, отримання доходів та інших виплат за операціями емітентів (у тому числі тих, що розміщені та обертаються за межами України) на рахунок Центрального депозитарію, відкритий у Розрахунковому центрі, для їх подальшого переказу отримувачам.

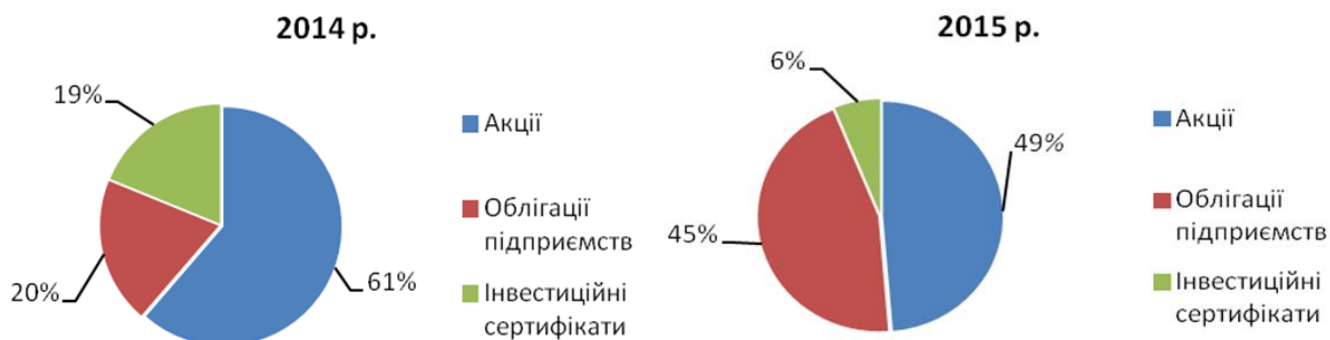
Протягом 2015 року Центральним депозитарієм було здійснено **1 152** операцій щодо виплати доходів за цінними паперами за розпорядженнями емітентів - клієнтів Центрального депозитарію на загальну суму **4 623 147 965,85 грн**, а також **1 766** операцій щодо переказу грошових коштів з рахунку Центрального депозитарію, відкритого у Розрахунковому центрі, на поточні рахунки **162** депозитарних установ.

Незважаючи на збільшення в 2015 році кількості операцій з виплати доходів з цінних паперів загальний обсяг перерахованих коштів зменшився в 2,5 рази.

Виплата доходів/сум погашення за цінними паперами в 2014/2015 роках (розподіл за фінансовими інструментами)

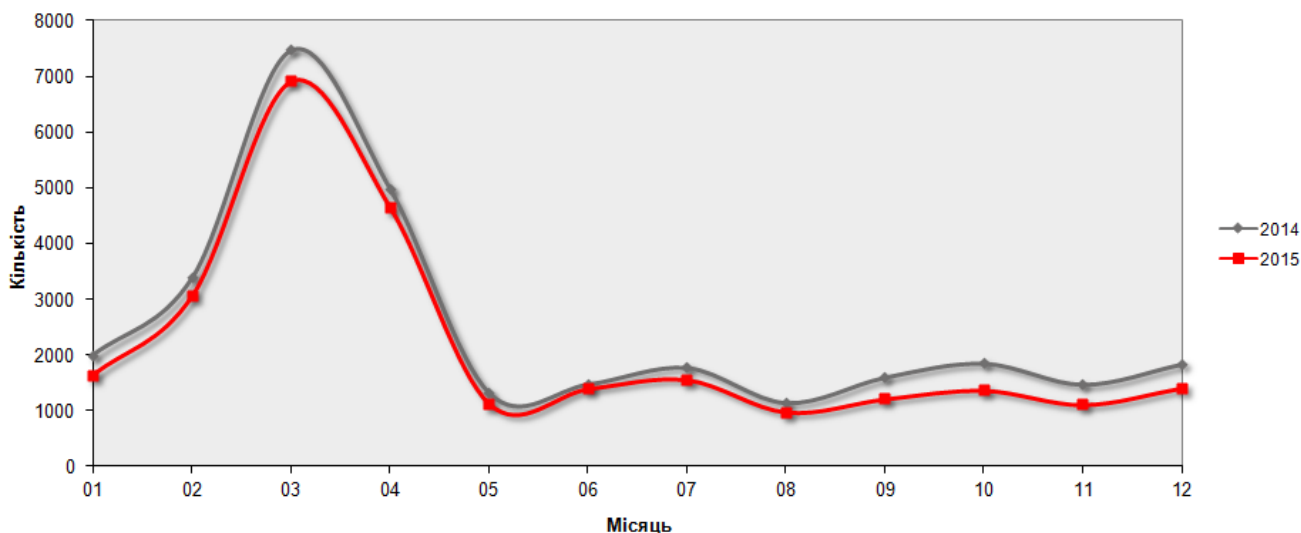
Кількість емітентів	2014		2015	
	181		188	
Тип	Кількість, шт.	Сума, грн.	Кількість, шт.	Сума, грн.
Акції	586	10 165 477 095,63	561	2 405 968 309,70
Облігації підприємств	189	445 155 223,10	520	2 046 399 484,89
Інвестиційні сертифікати	180	1 013 616 970,28	71	170 780 171,26
Всього	955	11 624 249 289,01	1152	4 623 147 965,85

Формування реєстрів власників іменних цінних паперів/переліків/інформаційних довідок

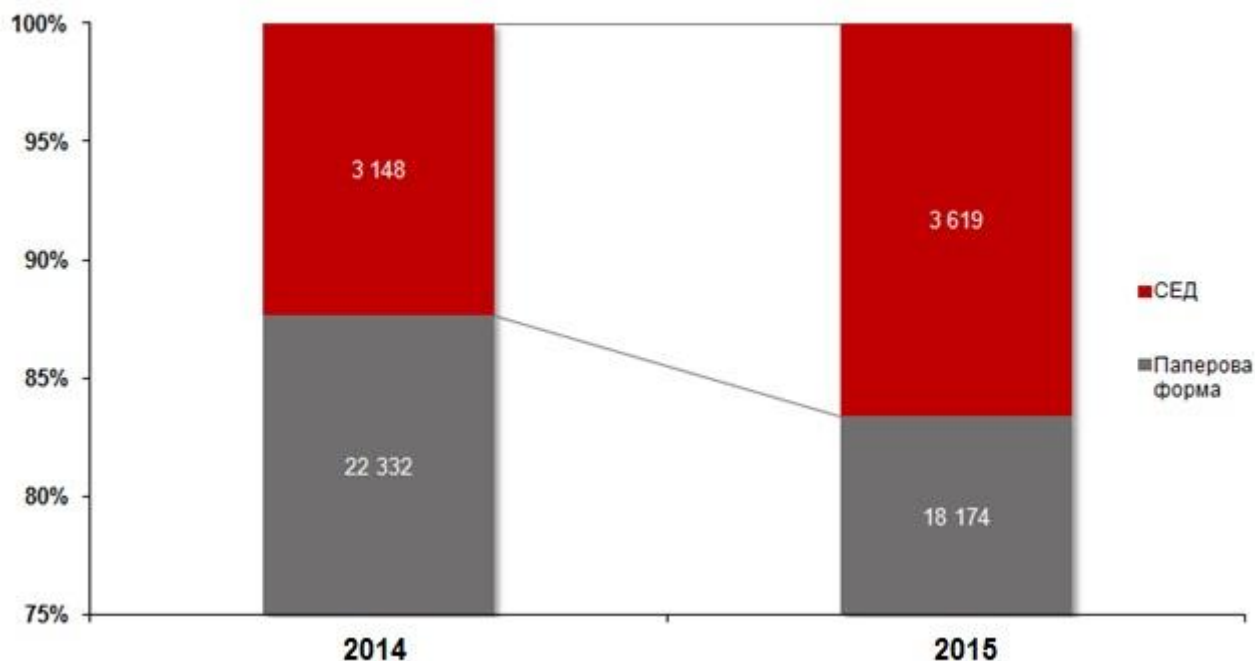
Протягом 2015 року за розпорядженнями клієнтів Центральним депозитарієм було сформовано та надано **19 700** реєстрів власників іменних цінних паперів/переліків акціонерів, з них, **3 262** реєстри власників іменних цінних паперів/переліків акціонерів сформовано на підставі розпоряджень отриманих Центральним депозитарієм за допомогою «Системи електронного документообігу» (далі – СЕД) надано **2 093** інформаційні довідки, сформовані на підставі реєстрів власників іменних цінних паперів з них **357** за допомогою СЕД. Загалом протягом року Центральним депозитарієм розкрито емітентам інформацію про **17 213 068** рахунків власників іменних цінних паперах.

Зареєстровано розпоряджень на формування Реєстрів/Переліків/Інформаційних довідок

Загальна кількість наданих послуг з формування реєстрів власників іменних цінних паперів/ переліків акціонерів/інформаційних довідок за 2015 рік суттєво менше ніж кількість наданих аналогічних послуг в 2014 році, що обумовлено, зокрема, економічною та політичною ситуацією в Україні.

Сформовано Реєстрів/Переліків/Інформаційних довідок

Станом на кінець 2015 року до запропонованого Центральним депозитарієм безкоштовного On-line сервісу, який дає можливість емітентам створювати в режимі он-лайн розпорядження на складання реєстрів власників іменних цінних паперів/переліків акціонерів/розпорядження на формування інформаційних довідок та відстеження статусу їх обробки, підключено **5 012** користувачів.

За допомогою On-line сервісу емітентами загалом сформовано **2 183** розпорядження на складання реєстру власників іменних цінних паперів/переліків акціонерів/розпоряджень на формування інформаційних довідок.

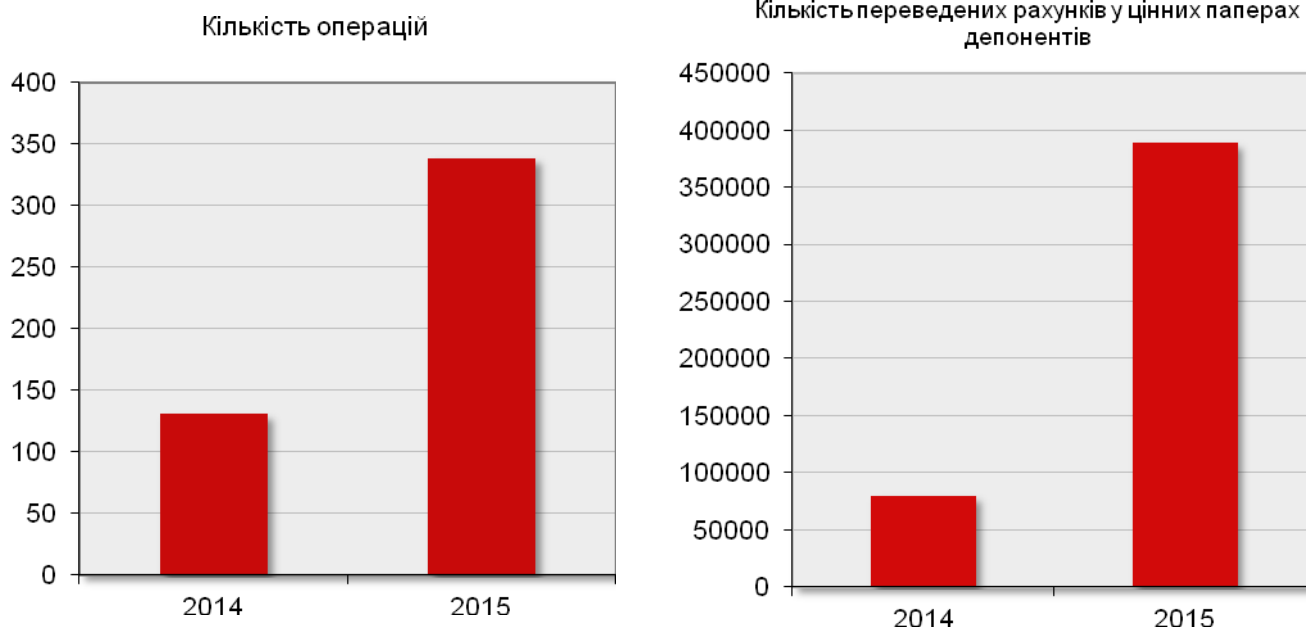
Технологічна платформа Центрального депозитарію

Протягом 2015 року Центральним депозитарієм велась постійна робота щодо оновлення та вдосконалення прикладного програмного забезпечення (далі – ППЗ СОІ) у відповідності до змін нормативних документів та пропозицій клієнтів.

Так, на прохання депозитарних установ, ППЗ СОІ було доповнено функціоналом, за допомогою якого з'явилась можливість масового закриття рахунків у цінних паперах депонентів, які було відкрито на підставі договору з емітентом про відкриття/обслуговування рахунків у цінних паперах власників, після анулювання та списання цінних паперів цього емітента внаслідок скасування реєстрації випуску.

Також, для зручного використання функціоналу масового переказу цінних паперів з рахунків депонентів однієї депозитарної установи до іншої, було внесено деякі зміни та додаткові можливості в роботу ППЗ СОІ.

Даний функціонал був особливо актуальним протягом 2015 року, у зв'язку зі збільшенням кількості депозитарних установ, які припиняють свою діяльність та масово виконують операції по переведенню рахунків своїх депонентів до інших депозитарних установ. Кількість таких операцій зросла більш ніж в 2,5 рази, а кількість переведених таким чином рахунків у цінних паперах депонентів збільшилась майже в 5 разів.

Роботи щодо оновлення ППЗ СОІ також були пов'язані зі змінами у законодавстві. У 2015 році НКЦПФР було прийнято низку рішень щодо зупинення торгівлі цінними паперами певного випуску на будь-якій фондовій біржі. Центральним депозитарієм розроблено спеціальний тип блокування випуску цінних паперів, який відповідає даному обмеженню та дозволяє встановити обмеження тільки на здійснення депозитарними установами операцій щодо блокування прав на цінні папери для укладення правочинів на фондових біржах.

Крім цього, в 2015 році НКЦПФР було підготовлено рішення щодо виконання учасниками фондового ринку рішення Ради національної безпеки і оборони України від 02.09.2015 «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших

обмежувальних заходів (санкцій)». Рішення НКЦПФР передбачає встановлення обмежень прав на цінні папери та прав за цінними паперами, що належать певним власникам. Дані обмеження (залежно від типу) повинні бути відображені в системі депозитарного обліку депозитарних установ шляхом накладення відповідних обмежень на рахунки власників та зазначатись в реєстрі власників іменних цінних паперів як обмеження прав за цінними паперами. Центральним депозитарієм оперативно було розроблено додатковий функціонал, який дозволяє депозитарним установам встановити відповідні обмеження та, у випадку формування реєстру, надавати таку інформацію Центральному депозитарію.

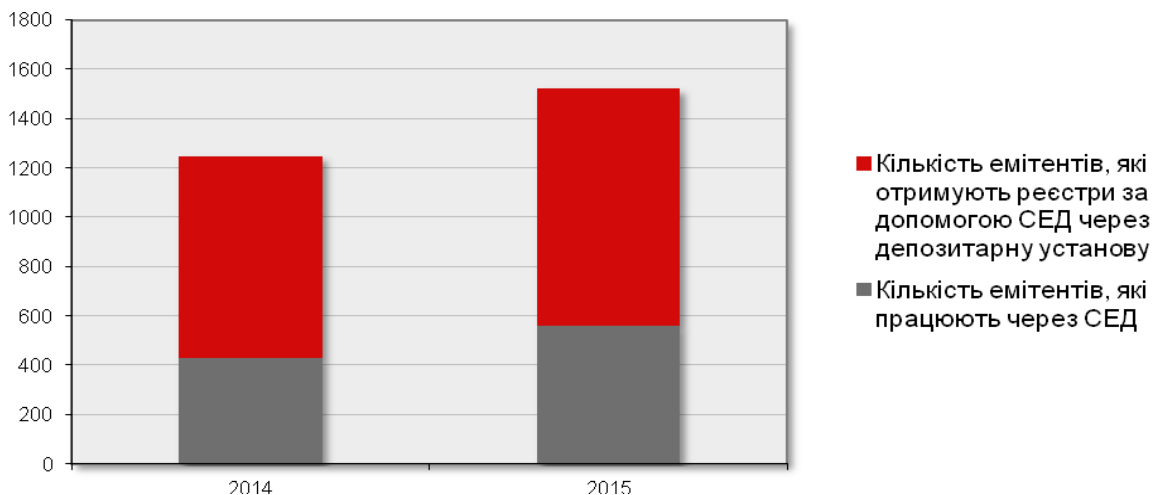
В 2015 році розпочато роботи, щодо розробки процедур забезпечення можливості Національного банку застосовувати безумовне та переважне право задовольнити будь-яку, засновану на здійсненому рефінансуванні банку, вимогу, за якою настав строк погашення, шляхом продажу цінних паперів, наданих у забезпечення вимог Національного банку та/або набуття у власність цих цінних паперів.

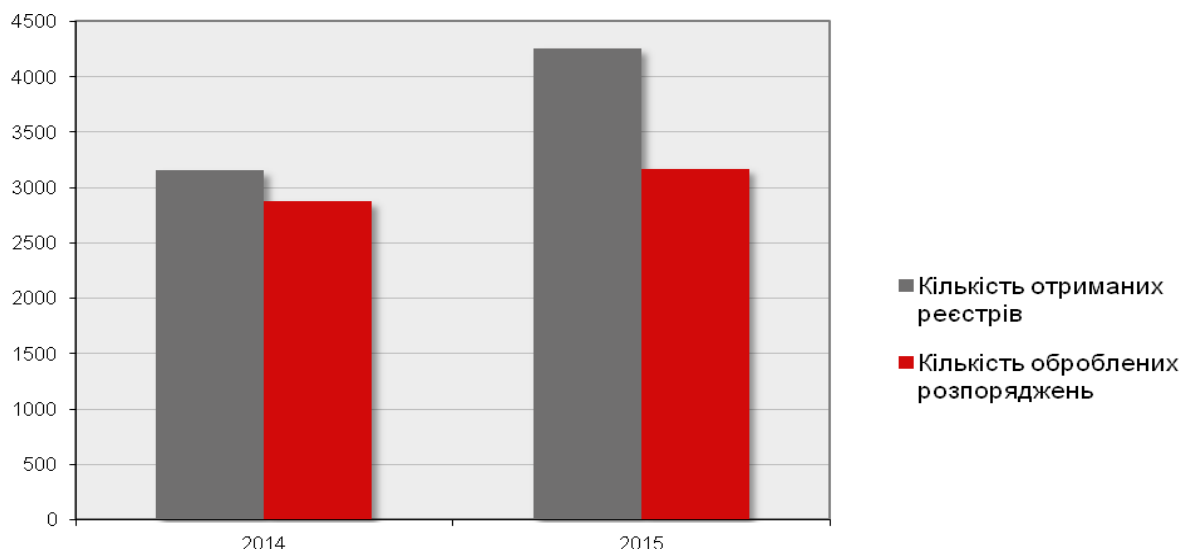
Розроблено новий функціонал для автоматичної звірки балансу депозитарної установи з даними її рахунку у Центральному депозитарії. Протягом I кварталу наступного року планується оновлення зазначеного функціоналу з метою контролю на рівні Центрального депозитарію дотримання вимог Правил Центрального депозитарію та нормативно-правових актів НКЦПФР, а також інформування НКЦПФР щодо таких випадків.

З метою виконання окремих рішень НКЦПФР, протягом звітного періоду розроблено функціонал, який дозволяє депозитарній установі здійснювати окремі операції з цінними паперами документарної форми існування, інформація про які зберігається в системі депозитарного обліку Центрального депозитарію.

На звернення Національного банку України (НБУ), в зв'язку з підготовкою НБУ нового порядку оцінки справедливої ціни цінних паперів, зокрема тих, що знаходяться на обслуговуванні в Центральному депозитарії, узгоджено та налагоджено порядок обміну інформацією про випуски цінних паперів.

Система електронного документообігу (СЕД), у складі СОІ для автоматизації депозитарної діяльності в частині виконання Центральним депозитарієм розпоряджень емітентів в рамках договорів з обслуговування випусків цінних паперів, стала незамінним помічником у роботі емітентів з Центральним депозитарієм.

За 2015 рік ще **158** емітентів було підключено до СЕД та станом на 31.12.2015 загальна кількість емітентів, підключених до СЕД, склала **562**. Протягом 2015 року Центральним депозитарієм засобами СЕД, зокрема, було отримано від емітентів та оброблено в напівавтоматичному режимі **3 165** розпоряджень на виконання облікових та інформаційних операцій.

Все активніше використовують емітенти можливість отримувати засобами СЕД реєстри власників іменних цінних паперів через депозитарну установу, з якою емітентом укладено договір про надання реєстру власників іменних цінних паперів. На кінець 2015 року до СЕД з такою метою підключено **73** депозитарні установи, які як особи уповноважені на отримання реєстрів, мають можливість обслуговувати **963** емітентів. З використанням СЕД протягом 2015 року емітентами було отримано **3 829** реєстрів та **422** інформаційні довідки, складені на підставі реєстрів власників іменних цінних паперів.

Здійснення Центральним депозитарієм функцій уповноваженого на зберігання

Відповідно до Закону Центральний депозитарій, зокрема, здійснює ведення рахунка в цінних паперах депозитарної установи, що припинила свою депозитарну діяльність або якій анульовано відповідну ліцензію за правопорушення на ринку цінних паперів чи в іншому визначеному НКЦПФР випадку, а також відповідальне зберігання документів, баз даних, копій баз даних, архівів баз даних депозитарної установи, інформації про тих її депонентів, що в установленому порядку не закрили свої рахунки в цінних паперах, та цінних паперів, які обліковувалися на їх рахунках, та подання інформації про стан таких рахунків згідно із законодавством.

Відповідно до вимог Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку - депозитарної діяльності, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 08.04.2014 №431, (далі - Положення) Центральним депозитарієм протягом 2015 року:

- прийнято від **32** депозитарних установ копії баз даних;
- прийнято від **32** депозитарних установ бази даних, архіви баз даних, та документи (у зв'язку з прийняттям органом ліцензування рішення про анулювання ліцензії депозитарної установи та прийняттям уповноваженим органом управління депозитарної установи рішення про припинення провадження діяльності депозитарної установи).
- видано **180** виписок/інформаційних довідок депонентам, які в установленому порядку не закрили свої рахунки у цінних паперах у депозитарних установах/зберігачів, що припинили провадження професійної діяльності на фондовому ринку - депозитарної діяльності, а саме депозитарної діяльності депозитарної установи/зберігача;
- видано **6** облікових реєстрів власників цінних паперів, отриманих від депозитарних установ/зберігачів, емітентам цінних паперів, рахунки яких обслуговувалися відповідно до договору з емітентом, для здійснення зарахування на рахунок обраної емітентом депозитарної установи цінних паперів;
- здійснено **255** переказів цінних паперів з рахунку депозитарної установи/зберігача на рахунок у цінних паперах обраної власником депозитарної установи відповідно отриманих розпоряджень про переказ цінних паперів від власників або уповноважених ними осіб.

Станом на 31.12.15 Центральним депозитарієм прийнято від **62** депозитарних установ бази даних, архіви баз даних та документи, та від **46** депозитарних установ - копії баз даних.

Відповідно до п. 7 Порядку передачі інформації, що міститься у системі реєстру власників іменних цінних паперів, до системи депозитарного обліку, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 18.04.2013 № 729 (далі - Порядок), за звітний період прийнято 6 облікових реєстрів власників знерухомлених іменних цінних паперів. Станом на 31.12.15 Центральним депозитарієм прийнято **657** обліковий реєстр власників знерухомлених іменних цінних паперів та **3878** виписок про стан рахунку у цінних паперах.

Відповідно до вимог розділу II Порядку за звітний період прийнято інформації, що міститься у системі реєстру власників іменних цінних паперів (далі - документи системи реєстру іменних цінних паперів), від **2** реєстраторів за **49** випусками іменних цінних паперів.

Станом на 31.12.15 Центральним депозитарієм прийнято документи системи реєстру іменних цінних паперів, від **94** реєстраторів за **1694** випусками іменних цінних паперів.

Відповідно до вимог розділу III Порядку за звітний період прийнято документи системи реєстру іменних цінних паперів (первинні документи) від **22** реєстратора за **383** випусками іменних цінних паперів.

Відповідно до розділу IV Порядку за звітний період видано документів системи реєстру іменних цінних паперів **26** емітентам цінних паперів.

Станом на 31.12.15 Центральним депозитарієм видано документів системи реєстру іменних цінних паперів **83** Емітентам цінних паперів.

Інші ключові події, пов'язані з діяльністю Центрального депозитарію

Протягом 2015 року постійно проводилась робота, щодо удосконалення якості та спектру послуг Центрального депозитарію, що, зокрема, знайшло відображення у внутрішніх документах Центрального депозитарію.

Враховуючи загальну тенденцію зменшення кількості клієнтів та операцій, що спостерігалась протягом 2015 року та має передумови продовжуватись надалі, Центральний депозитарій, зокрема, проводив заходи щодо перегляду підходів до Тарифів Центрального депозитарію.

09.02.2015 Правлінням Центрального депозитарію було прийнято Рішення №2/3 щодо внесення змін до Переліку та вартості послуг (тарифів), що надаються Центральним депозитарієм.

Зокрема, цим Рішенням Перелік послуг Центрального депозитарію було доповнено новою послугою: отримання реєстру власників іменних цінних паперів депозитарною установою, з якою власники 10 і більше відсотків простих акцій емітента уклали договори щодо інформаційного та організаційного забезпечення проведення загальних зборів емітента.

Також відбулися зміни, що стосуються зберігання цінних паперів на пред'явника, в тому числі зберігання сертифікатів цінних паперів на пред'явника.

Перелік послуг, що надаються Центральним депозитарієм, доповнено послугою щодо депозитарного обслуговування зарахування цінних паперів на рахунок, відкритий власнику у обраної ним депозитарної установи (для юридичних та фізичних осіб), внаслідок списання цінних паперів з рахунку власника, який знаходиться в базі даних, що передана Центральному депозитарію як уповноваженому на зберігання.

Зміни та доповнення до тарифів Центрального депозитарію набули чинності 01.03.2015.

Рішенням Правління Публічного акціонерного товариства «Національний депозитарій України» від 09.02.15 № 1/3 було затверджено нову редакцію Регламенту провадження депозитарної діяльності Центрального депозитарію цінних паперів (далі – Регламент).

У новій редакції Регламенту, зокрема, було враховано вимоги до ідентифікації та верифікації клієнтів Центрального депозитарію в зв'язку з набуттям чинності Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

У новій редакції Регламенту, серед іншого:

- внесено зміни до Опитувального листа клієнта Центрального депозитарію цінних паперів-юридичної особи резидента;
- уточнено процедурні питання відкриття рахунку в цінних паперах в зв'язку з необхідністю проведення верифікації клієнта;
- внесено доповнення в порядок видачі вихідних документів в паперовому вигляді;
- доповнено новим розділом питання щодо надання послуги депозитарній установі, з якою акціонерами (акціонером) - депонентами (депонентом) цієї депозитарної установи, які (який) сукупно є власниками (власником) 10 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства, укладено відповідний договір щодо інформаційного та організаційного забезпечення проведення загальних зборів емітента;
- Розпорядження про виплату доходів/сум погашення за цінними паперами доповнено інформацією про сплачений військовий збір.

Нова редакція Регламенту провадження депозитарної діяльності набула чинності 02.03.2015.

Рішенням Правління Публічного акціонерного товариства «Національний депозитарій України» (далі – НДУ) від 07.07.2015 № 1/10 було затверджено нову редакцію Регламенту провадження депозитарної діяльності Центрального депозитарію цінних паперів (далі – Регламент).

У новій редакції Регламенту, зокрема:

- доповнено новими вимогами щодо порядку оформлення та подання документів Центральному депозитарію, в т. ч. при відкритті рахунку у цінних паперах/внесенні змін до анкети рахунку/виконанні облікових операцій за розпорядженнями емітента, а також щодо порядку видачі звітних документів в паперовому вигляді;
- доповнено перелік підстав щодо відмови у відкритті рахунку у цінних паперах та у виконанні розпорядження на проведення депозитарної операції на рахунку у цінних паперах;
- визначено вимоги щодо відкриття та обслуговування рахунку у цінних паперах міжнародної фінансової організації;
- встановлено порядок обслуговування Центральним депозитарієм конвертації облігацій;
- уточнено порядок дій Центрального депозитарію та депозитарних установ при погашенні випуску цінних паперів;
- удосконалено порядок обслуговування операцій емітента з виплати доходів/сум погашення грошовими коштами (глобальний сертифікат випуску цінних паперів депоновано в Центральному депозитарії), а також операцій щодо доходів (сум погашення) у грошових коштах за цінними паперами, що зберігаються на рахунку Центрального депозитарію в депозитарії іноземної держави або в міжнародній депозитарно-кліринговій установі;
- уточнено поняття «Національні публічні діячі»;
- встановлено порядок дій Центрального депозитарію та депозитарних установ при отриманні повідомлення про призначення або відсторонення уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- внесено зміни до порядку обслуговування розрахунків за правочинами, укладеними на фондових біржах та поза фондовими біржами, з/без дотримання(м) принципу «поставка цінних паперів проти оплати»;

- Стандарт (правила) депозитарного обліку доповнено порядком дій депозитарної установи у разі переведення прав на цінні папери на рахунок спадкоємця при спадкуванні, якщо встановлено обмеження щодо врахування відповідних цінних паперів при визначенні кворуму та при голосуванні в органах емітента;
- та деякі інші зміни.

Нова редакція Регламенту провадження депозитарної діяльності набула чинності 01.08.2015.

Рішенням Правління Публічного акціонерного товариства «Національний депозитарій України» від 18.08.15 № 2/14 було затверджено нову редакцію Регламенту провадження депозитарної діяльності Центрального депозитарію цінних паперів (далі – Регламент).

07.08.15 на підставі Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» внесені зміни до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а саме до переліку осіб, які відносяться до національних публічних діячів (Пункт 25 частини першої статті 1 доповнено новим абзацом «...Директор Національного антикорупційного бюро України та його заступники;...»).

В зв'язку з цим, внесені відповідні зміни до відповідних форм додатків Регламенту.

Нова редакція Регламенту здійснення депозитарної діяльності набула чинності 10.09.15.

Центральний депозитарій було представлено у семінарах на тему «Облік прав власності на цінні папери: працюємо в нових умовах», які було проведено ПАРД&АФП.

Усі питання, що розглядалися на семінарах, були у рамках тем програми заходу, зокрема, щодо виплати дивідендів, особливостей провадження депозитарної діяльності на території проведення АТО та на території АР Крим та м.Севастополя, а також у зв'язку з наближенням дат скликання річних зборів акціонерів було приділено увагу питанню щодо участі у зборах акціонерів, права яких обмежені з 12.10.2014 року.

Центральний депозитарій приймав активну участь у розробці змін до нормативно-правових актів, зокрема, Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності.

За результатами аналізу та розгляду цих змін було надано НКЦПФР пропозиції щодо удосконалення виконання ним функції «уповноваженого на зберігання». Зокрема, Центральним депозитарієм було висунуто ініціативу щодо відмови від практики передачі на зберігання електронних документів у паперовій формі і передавати їх виключно у формі електронних документів, тобто документів, засвідчених електронним цифровим підписом. Електронні документи пропонується передавати на машинних носіях даних або з використанням засобів захищеного обміну даними і в разі передачі документів від депозитарної установи, що припиняє свою діяльність, до уповноваженого на зберігання (ЦД), і в разі передачі документів до депозитарної установи - правонаступника, а також при передачі уповноваженим на зберігання (ЦД) документів емітенту цінних паперів.

Центральний депозитарій приймав активну участь у розробці змін до

Положення про порядок забезпечення існування іменних цінних паперів у бездокументарній формі, затвердженого рішенням НКЦПФР від 22.01.2014 № 47 (далі – Рішення).

За ініціативою Центрального депозитарію, зокрема, включено норми, що при обслуговуванні процедур, пов'язаних з дематеріалізацією цінних паперів та обслуговуванням дематеріалізованих цінних паперів на підставі договору з емітентом, усі види інформації про власників цінних паперів (реєстр власників іменних цінних паперів, обліковий реєстр власників, інформаційна довідка про власників цінних паперів) передаються між Центральним депозитарієм та емітентом, між емітентом та депозитарною установою, між депозитарною установою та Центральним депозитарієм та між депозитарними установами у вигляді електронних документів на знімному машинному носії даних (магнітному, оптичному чи флеш) або засобами захищеного обміну даними. Зазначені зміни, зокрема, знайшли відображення у внутрішніх документах та технологічних процесах Центрального депозитарію.

З метою підтримання в актуальному стані інформації про роботу депозитарних установ, які зареєстровані на території проведення АТО та не вчинили дії щодо тимчасової зміни місцезнаходження на іншу територію України поза межами АТО, території АР Крим та м. Севастополь протягом 2015 року, Центральний депозитарій проводив постійну індивідуальну роботу з такими депозитарними установами та емітентами, які відкрили рахунки акціонерам в процесі дематеріалізації в таких депозитарних установах. На сайті Центрального депозитарію розміщено, та постійно оновлюється інформація щодо таких депозитарних установ.

Впроваджено систему контролю щодо виконання вимог законодавства з обслуговування клієнтів на тимчасово окупованих територіях (Крим, зона АТО), зокрема, перевірки місця проведення загальних зборів акціонерів таких товариств.

Протягом 2015 року проводилась постійна робота щодо зменшення заборгованості клієнтів за надані Центральним депозитарієм послуги.

З початку року, на розгляд Правління неодноразово виносились рішення про закриття рахунків у цінних паперах емітентів щодо яких відповідно до інформації на сайті Державного підприємства «Інформаційно-ресурсний центр» Міністерства юстиції України внесено запис про припинення діяльності, випуски цінних паперів яких анульовано та глобальні сертифікати погашено, а також припинення дії договору про обслуговування емісії цінних паперів та списання з обліку відповідної заборгованості за депозитарні послуги.

В межах цієї роботи та за результатами аналізу Центральний депозитарій постійно взаємодіяв з НКЦПФР.

Посилено контроль оплати клієнтами послуг депозитарію, відстеження наявності необхідного авансу при прийомі розпоряджень від клієнтів.

В зв'язку з переїздом Центрального депозитарію в новий офіс було організовано комфортне логістичне інформування клієнтів щодо нового місцезнаходження депозитарію. В клієнтській зоні було розміщено всю необхідну інформацію, організовано місця для індивідуального спілкування з клієнтами.

В зв'язку зі змінами до законодавства щодо здійснення фінмоніторингу, саме в клієнтській зоні при відкритті рахунку співробітниками клієнтського відділу проводиться верифікація, також змінено вимоги щодо ідентифікації клієнтів, переглянуто систему оцінки ризику клієнтів.

В новому офісі, приміщення де зберігаються документи клієнтів, їх зберігання організовано з дотриманням вимог щодо зберігання таких документів та

забезпечення конфіденційності.

Налагоджено роботу всіх підрозділів, що взаємодіють з клієнтами без перерви на обід.

Кодифікація цінних паперів

Законом України «Про депозитарну систему України» здійснення нумерації (кодифікації) цінних паперів відповідно до міжнародних норм, ведення реєстру кодів цінних паперів (міжнародних ідентифікаційних номерів цінних паперів) віднесено до виключної компетенції Центрального депозитарію. Станом на 31.12.2015 призначено **32 682** міжнародних ідентифікаційних номерів цінних паперів та інших фінансових інструментів (ISIN). Інформація щодо кодів оприлюднюється на регулярній основі на офіційному веб-сайті Центрального депозитарію разом із розгорнутою інформацією щодо цінних паперів, які вони ідентифікують, в тому числі з кодом CFI, який призначається відповідно до міжнародних вимог разом з кодом ISIN.

Також, на виконання п. 7 ст. 25 Закону України «Про депозитарну систему України» на веб-сайті Центрального депозитарію у вільному доступі публікується інформація з реєстру кодів цінних паперів про:

- призначені коди цінних паперів (міжнародних ідентифікаційних номерів цінних паперів);
- коди ЄДРПОУ емітентів цінних паперів;
- назви емітентів цінних паперів;
- права за цінними паперами, визначені емітентом при депонуванні глобального (тимчасового глобального) сертифіката.

Вищезазначена інформація постійно оновлюється завдяки даним, що надходять до Центрального депозитарію від учасників ринку та НКЦПФР.

Протягом 2015 року було призначено 381 новий код цінних паперів, оформлено 688 змін до реєстру кодів цінних паперів.

Кодифікація корпоративних цінних паперів

Протягом 2015 року призначено 116 кодів для акцій, 182 - для корпоративних облигацій, 25 – для інвестиційних сертифікатів.

Станом на 31.12.15 призначено 25088 кодів для акцій, 4998 - для корпоративних облигацій, 20 – для сертифікатів фондів операцій з нерухомістю, 12 – для іпотечних облигацій, 1642 – для інвестиційних сертифікатів.

Кодифікація інших цінних паперів та фінансових інструментів

Протягом 2015 року призначено 16 кодів – для опціонних сертифікатів, коди для облигацій місцевих позик не призначались.

Станом на 31.12.15 призначено 66 кодів для облигацій місцевих позик та 142 – для опціонних сертифікатів.

Кодифікація облигацій внутрішніх державних позик

Протягом 2015 року призначено 42 коди для облигацій внутрішньої державної позики (ОВДП).

Станом на 31.12.15 призначено 711 кодів для ОВДП та 3 коди для казначейських зобов'язань.

Міжнародна діяльність та кореспондентські відносини

У 2015 році Центральний депозитарій продовжував активне міжнародне співробітництво з орієнтуванням на провідний світовий досвід та найбільш ефективну практику здійснення депозитарної діяльності з використанням мережі кореспондентських відносин між центральними депозитаріями різних країн.

Так, станом на кінець 2015 року Центральний депозитарій співпрацював з наступними іноземними депозитаріями та міжнародними розрахунково-кліринговими установами:

- міжнародний центральний депозитарій «Clearstream Banking Luxembourg»;
- центральний депозитарій Російської Федерації «Національний розрахунковий депозитарій»;
- центральний депозитарій Республіки Білорусь «Республіканський центральний депозитарій цінних паперів».

Загалом, система кореспондентських відносин Центрального депозитарію надає можливість професійним учасникам фондового ринку України проводити транскордонні операції – як за принципом вільної поставки/отримання (FOP), так і за принципом поставки/отримання проти оплати (DVP), отримуючи доступ до цінних паперів більше, ніж п'ятдесяті ринків світу. Послуги, що надаються клієнтам через кореспондентські рахунки Центрального депозитарію в іноземних депозитаріях та міжнародних розрахунково-клірингових установах, включають:

- облік цінних паперів, випущених за межами України, на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, відкритих в Центральному депозитарії;
- переказ цінних паперів між рахунками в цінних паперах депозитарних установ;
- переказ цінних паперів між балансовими рахунками на рахунку в цінних паперах депозитарної установи;
- зарахування цінних паперів на рахунок у цінних паперах депозитарної установи за результатами проведення розрахунків за договорами щодо цінних паперів, укладеними на фондовій біржі;
- облік обтяження цінних паперів зобов'язаннями;
- відображення корпоративних операцій емітента;
- проведення виплати доходів (погашення, викупу тощо);
- інформаційні операції (обмін інформацією стосовно цінних паперів з іноземними депозитаріями).

Протягом 2015 року Центральний депозитарій успішно проводив операції з цінними паперами, випущеними та/або розміщеними за межами України (облігаціями зовнішньої державної позики, єврооблігаціями, акціями, що знаходяться в обігу на міжнародних ринках).

Завдяки системі кореспондентських відносин Центрального депозитарію у звітному періоді вперше відбулись торги на вітчизняній фондовій біржі іноземними цінними паперами, що вже торгувались на Лондонській фондовій біржі. Крім того, за одним з таких випусків іноземним емітентом було ініційовано корпоративну подію з виплати дивідендів власникам акцій. Саме через Центральний депозитарій як важливий інфраструктурний елемент при проведенні трансграничних операцій проходила виплата дивідендів власникам акцій на території України.

У другому півріччі 2015 року Центральний депозитарій був задіяний в процедурі реструктуризації облігацій зовнішньої державної позики (ОЗДП). Згідно з

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2015 року № 978-р «Про початок процедури реструктуризації державного та гарантованого державою боргу і його часткового списання» під реструктуризацію підпали випуски ОЗДП, 4 з яких обліковувались у Центральному депозитарії завдяки встановленим кореспондентським відносинам з Міжнародним центральним депозитарієм цінних паперів Clearstream. Центральний депозитарій має успішний досвід роботи з єврооблігаціями з 2008 року, але це був перший приклад такої масштабної реструктуризації за участі Центрального депозитарію.

Загальна вартість¹ цінних паперів на рахунках Центрального депозитарію в іноземних депозитаріях на кінець 2015 року склала понад **1,4 млрд грн.**, що в понад 2 рази більше, ніж на кінець 2014 року.

Порівняно з минулим роком, у 2015 році зростає кількість операцій через рахунки Центрального депозитарію в іноземних депозитаріях, передусім через кореспондентський рахунок Центрального депозитарію в МЦД Clearstream. Так сумарна вартість¹ цінних паперів на рахунках Центрального депозитарію в іноземних депозитаріях, за якими здійснювалися операції протягом 2015 року, склала понад **2 502,43 млн грн.** В тому числі вартість цінних паперів, за яким здійснювались розрахунки за договорами щодо цінних паперів, укладеними на фондових біржах, склала **10,46 млн грн.**

У 2015 році надходження грошових коштів в іноземних валютах до України через систему кореспондентських відносин Центрального депозитарію при виплаті доходів за цінними паперами становило в еквіваленті національної валюти майже **62 млн грн.** (за курсом НБУ). Станом на 31 грудня 2015 року через систему кореспондентських відносин Центрального депозитарію до України надійшли кошти в іноземній валюті при виплатах доходів за цінними паперами та погашеннях випусків цінних паперів на суму, еквівалентну **270,45 млн грн.** (за курсом НБУ).

Показник	2012	2013	2014	2015
Загальна вартість ¹ ЦП на рахунках ПАТ «НДУ» в ДІД ² , млн грн.	187,76	163,47	689,26	1449,64
Номинальна вартість ЦП, що знаходяться на рахунках ДІД в ПАТ «НДУ», млн грн.	0,09	0,08	0,08	0,08
Вартість ЦП на рахунках ПАТ «НДУ» в ДІД, за якими здійснювались операції, млн грн.	17,25	551,01	771,55	2 502,43

Міжнародний напрямок діяльності Центрального депозитарію продовжував розвиватися не лише через встановлені кореспондентські зв'язки, але й через налагодження інших форм партнерських відносин з іноземними організаціями та професійними асоціаціями.

У звітному періоді Центральний депозитарій продовжував співпрацю з Асоціацією глобальних кастодіанів, черговий рік поспіль беручи участь у Проекті Асоціації щодо збору інформації про центральні депозитарії за 2015-2016 роки через заповнення опитувальника, який розміщено на корпоративному сайті Центрального депозитарію. Також, на запит рейтингового агентства «Thomas Murray», яке надає

¹ Розрахунок вартості цінних паперів здійснюється за номінальною вартістю для боргових цінних паперів, за ринковою вартістю – для пайових цінних паперів.

² ДІД – депозитарій іноземної держави

послуги з оцінки ризиків і присвоєння рейтингів центральним депозитаріям, Національний депозитарій України брав участь у підготовці звіту агентства стосовно Центрального депозитарію, що дало змогу освітити не лише результати діяльності Центрального депозитарію за рік, а також основні зміни, що відбулись на вітчизняному фондовому ринку. Дані опитувальники є надійним джерелом інформації про різні аспекти діяльності Центрального депозитарію. Усі члени Асоціації глобальних кастодіанів та клієнти «Thomas Murray» отримали доступ до інформації про українську депозитарну інфраструктуру в звичному стандартизованому форматі.

На сьогодні Центральний депозитарій є членом наступних міжнародних організацій:

- Асоціації національних агентств з нумерації цінних паперів (ANNA)
- Асоціації європейських центральних депозитаріїв цінних паперів (ECSDA)
- Міжнародної асоціації з питань обслуговування цінних паперів (ISSA)
- Асоціації центральних депозитаріїв Євразії (АЦДЕ).

Будучи членом вищезазначених організацій, Центральний депозитарій мав змогу знову долучитися до ознайомлення із зарубіжним досвідом, зокрема через присутність на загальних зборах Асоціації європейських центральних депозитаріїв, участь в міжнародній конференції Асоціації центральних депозитаріїв Євразії «Регулювання ринку цінних паперів: сьогодення та перспективи», що проходила в м. Алмати (Казахстан). Представники Центрального депозитарію також взяли участь у Всесвітньому форумі центральних депозитаріїв цінних паперів (WFC 2015), що пройшов в м. Канкун (Мексика). Форум організовується кожні два роки та слугує платформою для обміну найактуальнішою інформацією та досягненнями між членами регіональних асоціацій центральних депозитаріїв, а також іншими учасниками форуму.

Завдяки участі в семінарі, який ECSDA проводила для своїх членів в м. Брюссель (Бельгія), Центральний депозитарій зміг детально вивчити законодавство ЄС про центральні депозитарії цінних паперів (CSD Regulation), а також проект технічних стандартів, розроблених Європейським регулятором по фінансовим ринкам (European Securities and Markets Authority). Переймаючи досвід саме європейських депозитаріїв, Центральним депозитарієм було створено Раду учасників депозитарної системи Публічного акціонерного товариства «Національний депозитарій України». Це дорадчий орган, мета якого – налагодити діалог із клієнтами, в тому числі, по вирішенню питань щодо тарифів, якості послуг, розширення переліку послуг або зміни форматів їх надання.

Також у 2015 році розпочала свою роботу Національна група ринкових практик в сфері цінних паперів (National Securities Market Practice Group), до складу якої окрім Центрального депозитарію ввійшли представники Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Розрахункового центру, УкрСвіфт, ПАРД та депозитарних установ. Метою створення групи є впровадження найкращих світових практик та міжнародних стандартів на українському ринку цінних паперів при проведенні операцій з цінними паперами. Результатом діяльності Робочої групи має стати стандартизація повідомлень згідно із стандартами SWIFT (ISO 20022), в тому числі створення умов для наскрізної обробки транзакцій (Straight Through Processing – STP).

Крім того, протягом 2015 року представники Центрального депозитарію організували ряд робочих зустрічей за участю представників глобальних кастодіанів, серед яких Northern Trust, State Street Bank, інформаційної компанії Bloomberg, компаній з групи NASDAQ OMX, Європейського банку реконструкції та розвитку (EBRD), SWIFT, Clearstream, SIA Group, Perago, а також пана Брайана Тейлора з BTA

Consulting та інших. Ці зустрічі є важливим індикатором інтересу з боку зарубіжних інвестиційних спільнот до українського фондового ринку.

Таким чином, завдяки довготривалій співпраці Центрального депозитарію з визнаними у всьому світі організаціями та асоціаціями ми отримуємо доступ до інформації про останні тенденції розвитку ринку капіталів в світі, і, в свою чергу, надаємо інформацію про процеси, що відбуваються на теренах України.

Стандартизація у депозитарній системі України

Відповідно до Закону України «Про депозитарну систему України» (далі – Закон) на ПАТ «НДУ» як Центральний депозитарій цінних паперів покладено функцію забезпечення формування та функціонування системи депозитарного обліку цінних паперів.

До виключної компетенції Центрального депозитарію Законом, зокрема, віднесено:

- встановлення єдиних уніфікованих правил (стандартів) відображення та передачі інформації щодо обліку та обігу цінних паперів, обслуговування корпоративних дій емітентів та іншої інформації, яка вноситься до системи депозитарного обліку;
- впровадження міжнародних стандартів з питань провадження депозитарної діяльності.

Одними з головних принципів побудови системи депозитарного обліку, які відповідно до Закону визначені НКЦПФР, є:

- застосування всіма установами на території України, що здійснюють депозитарну діяльність, єдиного плану балансових рахунків депозитарного обліку, який встановлюється правилами (стандартами) Центрального депозитарію;
- встановлення Центральним депозитарієм належних правил (стандартів), які забезпечать цілісність випусків цінних паперів, спрощують та мінімізують управління ризиками, пов'язані зі зберіганням та обліком цінних паперів.

Стандарт (правила) депозитарного обліку є складовою частиною Регламенту провадження депозитарної діяльності Центрального депозитарію цінних паперів, затвердженого рішенням Правління Центрального депозитарію. Відповідно до Стандарту Центральним депозитарієм та його клієнтами – депозитарними установами обліковуються за єдиними правилами всі емісійні цінні папери, депозитарний облік яких веде Центральний депозитарій відповідно до компетенції, визначеної Законом.

Депозитарна діяльність здійснюється Центральним депозитарієм та його клієнтами – депозитарними установами з використанням автоматизованої інформаційно-телекомунікаційної системи обробки інформації Центрального депозитарію цінних паперів (COI), яка також забезпечує електронний документообіг з клієнтами Центрального депозитарію та учасниками ринку цінних паперів з використанням криптографічного захисту інформації та електронного цифрового підпису.

На виконання функції впровадження міжнародних стандартів Центральний депозитарій забезпечує відповідність технологій виконання депозитарних операцій в COI та взаємодії Центрального депозитарію з учасниками ринку цінних паперів вимогам Міжнародної організації зі стандартизації (ISO).

Ідентифікація цінних паперів в COI відбувається за кодом ISIN, який призначається Центральним депозитарієм відповідно до міжнародного стандарту ISO 6166, класифікація цінних паперів відбувається за кодом CFI, який призначається Центральним депозитарієм відповідно до міжнародного стандарту ISO 10962.

Документообіг щодо операцій з цінними паперами здійснюється в COI з

використанням стандартних типів повідомлень, які відповідають міжнародному стандарту ISO 15022.

Для обміну інформацією з депозитаріями іноземних держав та міжнародними депозитарно-кліринговими установами Центральний депозитарій використовує міжнародну систему S.W.I.F.T.

Основні зміни до законодавчих та нормативних-правових актів

Центральний депозитарій в тісній взаємодії з НКЦПФР, профільними СРО та учасниками ринку приймав активну участь у процесі розробки законодавчих актів. Більшість пропозицій та зауважень Центрального депозитарію було враховано. Зокрема, це стосувалось пропозицій до наступних проектів нормативно-правових актів:

- до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законів України (щодо врегулювання діяльності депозитарної системи України);
- до проекту Програми розвитку фондового ринку України на 2015 – 2017 роки;
- до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів;
- до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах (сквізаут – селаут);
- до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законів України щодо покращення умов ведення бізнесу, спрощення доступу до інформації;
- до проекту рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку Про затвердження змін до Положення про провадження депозитарної діяльності;
- до проекту Комплексної програми розвитку фінансового ринку України на 2015-2020 роки;
- до проекту змін до Положення про порядок звітування Центральним депозитарієм цінних паперів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку;
- до проекту Закону України Про тимчасово окуповані території;
- до проекту Порядку виплати акціонерним товариством дивідендів;
- до проекту рішення НКЦПФР Щодо виконання учасниками фондового ринку рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»;
- до Концептуальних пропозицій щодо модернізації депозитарної системи України;
- до проекту Змін до Положення про встановлення ознак фіктивності емітентів цінних паперів та включення таких емітентів до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності;
- до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питання участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством;
- до проекту Закону України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації законодавства ЄС в сфері корпоративного управління;
- до проекту Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів;
- до проекту Змін до Порядку скасування реєстрації випусків акцій.

Фінансова звітність

Протягом звітного року фінансування діяльності ПАТ «НДУ» відбувалось за рахунок власних коштів.

Фінансова звітність та звіт незалежного аудитора за 2015 рік додаються окремим документом.

Стратегічні напрямки діяльності на 2016-2017 роки

Завершити аналіз та визначитися з напрямками модернізації/заміни технологічної платформи (визначитися з підходом до моделі, зокрема, враховуючи необхідність підвищення надійності збереження інформації, що зберігається та обробляється на всіх рівнях ДСУ, з метою підвищення її надійності).

Впровадити систему внутрішнього електронного документообігу.

Удосконалення системи виплати доходів/сум погашення за цінними паперами через депозитарну систему України, зокрема надання відповідних пропозицій щодо удосконалення законодавства.

Проведення заходів щодо прийняття на обслуговування державних цінних паперів та облігацій місцевих позик від Національного банку України.

Удосконалення Тарифної політики, зокрема, з урахуванням тенденції розвитку фондового ринку України.

Удосконалення системи передачі інформації про корпоративні події через Центральний депозитарій, зокрема надання відповідних пропозицій до законодавства. Створення на базі Центрального депозитарію єдиного центру інформації.

Проведення заходів націлених на залучення більшої кількості клієнтів, що взаємодіють з Центральним депозитарієм засобами СЕД, зокрема, шляхом удосконалення тарифної політики, проведення семінарів для клієнтів, надання відповідних пропозицій до нормативно-правових актів Комісії, тощо.

Удосконалення системи білінгу з можливістю відстеження надходження коштів від клієнта за послуги Центрального депозитарію в режимі реального часу відстеження обсягу наданих послуг з автоматичним обчисленням балансу та визначенням суми необхідного авансу, зокрема, впровадження особистого кабінету клієнта.

Розширення функціоналу он-лайн сервісу заповнення стандартних розпоряджень/запитів, з метою підвищення швидкості обробки розпоряджень клієнтів та зменшення кількості помилок.

Проведення заходів з клієнтами та профучасниками (опитування, семінари тощо) з метою виявлення актуальних проблем, необхідності введення нових сервісів.